

Сумська міська централізована бібліотечна система
Центральна міська бібліотека ім. Т. Г. Шевченка
Відділ довідково-інформаційної роботи та маркетингу

*«Заздрю Карабахові,
що має таких синів, як Балаян»
Г. Петров*

Вазген Балаян

Վազգեն Բալայան

До 90-річчя з дня народження

Краєзнавча пам'ятка

Суми – 2017

Вазген Балаян : краєзнавча пам'ятка / Центральна міська бібліотека ім. Т. Г. Шевченка; відділ довідково-інформаційної роботи та маркетингу. – Суми, 2017. – 16 с.

Краєзнавча пам'ятка присвячена Вазгену Балаяну, нашому земляку, яскравому представнику вірменського народу, безмежно люблячому Україну.

Відповідальний за випуск : Директор МЦБС
Стадниченко Л. М.

Матеріал підготував : Хомайко І. О.

Редактори : Мартюшова О. В.,
Клімачова Л. Д.

Наша адреса :
40030, м. Суми,
вул. Кооперативна, 6,
Центральна міська бібліотека
ім. Т. Г. Шевченка
22-63-32, 22-21-68

Вазген Балаян, знаний у нашому краї, і, як-то кажуть, далеко за його межами - журналіст, педагог, громадський діяч, добра, задушевна і товариська людина. Невисокого зросту, смаглявий, міцно і так доладно складений цей вродливий кавказець завжди викликав до себе симпатію.

Народився Вазген Христофорович у вірменському селі Чартар, що у Нагірному Карабасі. Звідти, з гіркого, обпаленого війною

Вазген Балаян

Народився

21 квітня 1927 р. у селі Чартар, що в Нагорному Карабасі.

Навчався

Степанакертський вчительський інститут, історичний факультет Московського державного університету

ім. М. В. Ломоносова (1955)

Одружений

з сум'янкою, українкою Надією Василівною Балаян (Пім'яноюю).

З 1958 року проживає в Сумах.

Працював

старшим інспектором у Сумському кооперативному технікумі.

Відомий своїми чисельними статтями у місцевій періодичній пресі як журналіст і письменник.

Має сина і доньку.

Син Балаян Валерій відомий кінорежисер.

Із нарисів Вазгена Балаяна

*«Я вдячний долі за те,
що на моєму шляху довелося
зустріти Миколу Данька.*

*Ці зустрічі круто
змінili весь хід моїх думок,
наповнили мене духовним
змістом. Разом з моїм рідним
қарабаським письменником
Леонідом Туренцем Миколу
відкрив мені мою батьківщину
– Нагірний Карабах і навчив,
як потрібно її любити».*

«Сумські письменники про
Вірменію»

*«Спілкування з Миколою
Даньком було для мене
порятунком. Сильним поштов-
хом у моєму духовному
пробудженні стало знайомство
з роботою Івана Дзюби
«Інтернаціоналізм чи русифі-
кація», яку я за рекомендацією
Данька читав ще в рукопису.
Ця робота буквально потрясла
мене, і я зрозумів, що імперські
ланцюги скрізь однакові. Чи то
в Карабасі, чи у Вірменії або в
Україні».*

«Сосна на вершині» до 80-ти
річчя М.Данька

дитинства, виніс бабусину
мудрість, життєву
філософію простих селян,
отой суто вірменський
народний духовний
аристократизм. <...>

Його ідеали - люди
сильної волі та національно
свідомі, здатні саможер-
товно працювати в ім'я
майбутнього свого народу.
Його принципи - безком-
промисність і послідовність,
коли йдеться про честь,
гідність, долю нації. Відтак,
як щось святе, рідне і
найзаповітніше, зберігає
спогади про шкільного
вчителя Акоба Аталяна, про
Степанакертський учитель-
ський інститут, у якому
навчався упродовж двох
повоєнних років. < ...> З
глибокою повагою згадує
сумських друзів Миколу
Данька, Юрія Ступака,
Геннадія Петрова. Це вони
відкривали йому духовні
джерела України,
утверджували його націо-
нальну самосвідомість.

Живучи на Україні ось
уже понад 40 років, Вазген
Балаян незмінно виступає в
українській та вірменській
пресі з науковими, крає-

знавчими та публіцистичними статтями. У них він розвиває і примножує те, що було закладено в його душі у роки дитинства в рідному селі та Степанакертському учительському інституті. Публікації в пресі - то і є виконання свого громадянського і національного обов'язку. Воно, це виконання, і в ознайомленні українців, насамперед, наших земляків сумчан, з історією Вірменії, її культурою та літературою, і навпаки - вірмен з українською духовністю, пропаганді їх кращих надбань, у формуванні на цій основі у своїх сучасників національної самосвідомості, що природно стає не отим лжеінтернаціоналізмом, який нам за часів комуністичного режиму підносили як вияв дружби народів, а таки справжнім виявом духовного братерства двох народів, яке коріниться у глибині віків. Свідомий своєї місії, Вазген Балаян ніколи і ніде не акцентує на

Із нарисів Вазгена Балаяна

«Будучи в Сумах, я имел привычку в конце каждого года посещать библиотеку им. Шевченко и перелистывать украинские журналы «Вітчизна», «Дніпро», «Трапоз», «Жовтень», «Радянське літературознавство» и газету «Літературна Україна». Туда почти ежедневно приходил также Г. Петров. Однажды он, нарушая все формальности знакомства, сел рядом со мной и спросил: «А Вы понимаете, что читаете, Вам не трудно читать на украинском языке?». Я ответил, что отдельные слова не понимаю, но в контексте с другими слова смысл предложения мне становится ясным. Узнав о том, что я карабахец, он просил сообщать ему некоторые сведения о жизни карабахских армян, об их культуре, литературе, об историческом прошлом и т.д. В дальнейшем наши встречи стали регулярными, и мы оба испытывали потребность в общении друг с другом».

«Молиться по-украински»

Із нарисів Вазгена Балаяна

Серед карабахців було добре відомим ім'я агронома Георгія Трохимовича Ільєнка

«Дитя українських полів Ільєнко Георгій Трофимович (народився на території нинішнього Липоводолинського району) проміняв степові простори на похилі ґрунтові ділянки Карабаху і став тут своєю, рідною людиною.

Багато років, наприклад, учений боровся з човдаром - поширеним в Карабасі бур'яном. Кілька років упертих експериментів, безсонних ночей в лабораторії, роботи й роздумів на ланах - і ось він, хліб, випечений з нового вже жита, яке Ільєнко назвав білозерном. Це був справжній переворот у землеробстві області.

До чудових досягнень українського вченого - сина Карабаху, слід віднести і нові сорти пшениці, зокрема - „Зарда“, хліб з неї дуже смачний і ароматний, білого кольору з жовто-оранжевим відтінком».

«Ільєнко - син Карабаху»

цьому уваги, бо ж він, як уже було сказано, кров від крові, плоть від плоті вірменський народний духовний аристократ. Не слава потрібна йому. Йому потрібне відчуття виконаного обов'язку. Тому й тоді, коли його не розуміють чи просто забувають і обходять увагою, він зносить усе це винятково терпеливо і працює, працює, працює.

Вазген Балаян < ...> не просто подає докладну інформацію про ті чи інші події, тих чи інших людей, а й, як талановитий науковець і публіцист, формує ставлення свого читача до них.

На кожен факт, на кожне явище Вазген Балаян має свою точку зору, вміє розкрити їх психологічний, морально-етичний чи філософський підтекст, спроектувати в сучасність. Микола Данько чи Геннадій Петров постають у його публікаціях не лише як ідеал інтелігента, а й як джерело духовності, моральних принципів,

активності життєвої позиції нинішніх поколінь молодих українців. Тому його публікації завжди гостропроблемні, актуальні, викликають живий інтерес читачів. І в цьому також відчувається почерк своїх учителів, вірність їх пам'яті, талант і творча індивідуальність журналіста. < ...>

Наскрізною ідеєю статей про всесвітньо відомого вірменського актора Ваграма Папазяна та вірменського агронома з України Георгія Ілленка (уродженця Липоводолинщини) є ідея органічної духовної єдності двох народів.

Відірваний від рідної землі, не завжди зрозумілий близькими і друзями, будучи на мізерній пенсії, сам переживаючи не кращі часи свого життя, він до кінця залишився вірменином, не втратив честі і гідності, своєю активною позицією ще раз засвідчив вірність раз і назавжди обраним життєвим принципам та ідеалам, дав нам своєрідні уроки толерантності та мужності. Його статті рідною, якої ніколи не забував і знання якої удосконалював завжди, українською та російською мовами з'явилися у цілому ряді газет.

*(За матеріалом: Вертія Олексія
«У силовому полі тривожного спокою»)*

Твори Балаяна В. Х.

Книги та статті з книг

Балаян В. «В сім'ї вольній, новій...» : книга присвячується світлій пам'яті незабутнього Миколи Данька - українського поета і патріота / В. Балаян. - Суми : Сумська обл. друкарня-Козацький вал, **2006**. - 112 с.

Балаян В. Х. Журналистские зарисовки / В. Х. Балаян. - Суми : Мрія-1, **2011**. - 56 с.

Балаян В. Х. Истоки / В. Х. Балаян. - Суми : Козацький вал, **2007**. - 100 с.

Балаян В. Лицарі духу / В. Балаян. - Суми : Мрія-1 ЛТД, **2008**. - 120 с.

Балаян В. Х. Мій Геннадій Петров / В. Х. Балаян. - Суми : Мрія-1, **2008**. - 36 с.

Балаян В. Х. Україна - любов моя / В. Х. Балаян. - Суми : Козацький вал, **2007**. - 93 с.

Балаян В. «Я так ненавиджу гнучких» : пам'яті Миколи Данька / В. Балаян // Слобожанщина : альманах літераторів Сумщини : Вип. 6. - Суми : Мрія-1, ЛТД, **2000**. - С. 75-80.

Балаян В. Х. Юрій Ступак і вірменський живопис / В. Х. Балаян // Слобожанщина : альманах літераторів Сумщини : Вип. 10. - Суми : Мрія-1 ЛТД, **2005**. - 180 с.

Балаян В. Великий Кобзар і вірменська література / В. Балаян // Слобожанщина : альманах літераторів Сумщини : Вип. 18. - Суми : Мрія-1, **2014**. - С. 117-120.

Статті з періодичних видань

Балаян В. Баграт Улубабян - син свого народу / В. Балаян // Сумщина. - **2012**. - № 107 (5 груд.). - С. 26.

Балаян В. Библейская личность : к 75-летию Геннадия Петрова / В. Балаян // Суми і сумчани. - **2010**. - № 51 (17 груд.). - С. 10.

Балаян В. Великий карабахець : про громадського діяча, педагога, поета, письменника, ученого-історика Карабаху Баграта Улубабяна / В. Балаян // Сумщина. - **2015**. - 18 лист. (№ 43). - С. 12.

Балаян В. "Вірменіана" Павла Ключини / В. Балаян // Сумщина. - **2004**. - № 86 (4 серп.). - С. 3.

Балаян В. Від Сум до Степанакерта : спогад про Володимира Затуливітра як перекладача творів вірменських авторів / В. Балаян // Сумщина. - **2010**. - 26 берез. (№ 36-37). - С. 5.

Балаян В. Геннадій Петров в творчестві сучасників / В. Балаян // Суми і сумчани. - **2007**. - № 51 (21 груд.). - С. 12.

Балаян В. "Геннадій Петров - людина, яка відкрила мені Україну" / В. Балаян // День. - **2011**. - № 95-96 (3-4 черв.). - С. 12.

Балаян В. Геннадій Петров у творчості сучасників / В. Балаян // Сумщина. - **2016**. - 2 черв. (№ 22). - С. 14.

Балаян В. Духовная вершина Карабаха : к 50-летию со дня смерти Саркиса Балаяна / В. Балаян // Ярмарок. - **2009**. - № 37 (10 верес.). - С. 3.

Балаян В. «І відчув я тут глибокі корені мої»: рецензія на кн. поезій М. Гриценка «Дев'ятий вал» // Ярмарок. - **2005**. - 22 груд.

Балаян В. Единение с Родиной : штрихи к творческому портрету поэтессы Нины Багатов / В. Балаян // Суми і сумчани. - **2008**. - № 44 (31 жовт.). - С. 13.

Балаян В. Інтернаціоналіст : про журналіста Віктора Савченко / В. Балаян // Суми і сумчани. - **2008**. - № 12 (21 берез.). - С. 11.

Балаян В. Красєзнавчі пошуки Геннадія Петрова / В. Балаян // Суми і сумчани. - **2008**. - № 3 (18 січ.). - С. 13.

Балаян В. Не зарастет тропа, ведущая к его могиле : [про М. Данька] / В. Балаян // Ярмарок. - **2008**. - № 21 (22 трав.). - С. 4.

Балаян В. Одухотворённый любовью к Родине : в созвездии выдающихся общественных деятелей Карабаха середины XX столетия особенно ярко светят две могучие фигуры - Саркис Абрамян и Баграт Улубабян / В. Балаян // Суми і сумчани. - **2010**. - № 28 (9 лип.). - С. 15.

Балаян В. Публіцистика Геннадія Петрова / В. Балаян // Ярмарок. - **2007**. - № 51 (20 груд.). - С. 3.

Балаян В. Рідний край у публіцистиці Зорія Балаяна : про творчість карабахського публіциста З. Балаяна / В. Балаян // Сумщина. - **2016**. - 9 берез. (№ 10). - С. 12.

Балаян В. Слово про Миколу Данька : до 90 -річчя від дня народження / В. Балаян // Сумщина. - **2016**. - 20 квіт. (№ 16). - С. 14.

Про В. Х. Балаяна

Статті з книг

Вертій О. Сторінки звияг і боротьби : [про В. Х. Балаяна] / О. Вертій // Балаян В. Х. Україна – любов моя / В. Х. Балаян. – Суми, **2007**. – С. 92-95.

Коршунова А. Душа Вірменії відлунює у ньому... : [про В. Балаяна] // Балаян В. Х. Україна – любов моя / В. Х. Балаян. – Суми, **2007**. – С. 3-9.

Манько М. О. [Вазген Христофорович Балаян] / М. О. Манько // Суми та сумчани у документах сучасників / М. О. Манько. – Суми, **2010**. - Кн. 3. - С. 251.

Сикорский А. Уроки Арцаха / А. Сикорский // Балаян В. Х. Журналистские зарисовки / В. Х. Балаян. - Суми, 2011. – С. 53.

Сумчанин издалека : [В. Балаян – человек верящий в доброту и мудрость] // Балаян В. Х. Лицарі духу / В. Х. Балаян. – Суми, **2008**. – С. 114-116.

Хвостенко Г. Долоня братня – у долоні / Г. Хвостенко // Балаян В. Истоки / В. Балаян. – Суми, 2007. – С. 3-4.

Статті з періодичних видань

Гриневская А. «Камни Армении» Сергея Гуцана : в обл. библиотеке открылась новая выставка фотографа-путешественника / А. Гриневская // Ваш Шанс. - **2015**. - № 45 (11-18 нояб.). - С. 17А.

На відкритті фотовиставки, присвяченій геноциду

вірмен, Вазген Христофорович сказав, що вірменський народ був би радий, якщо б знав, що в одному з міст України проходить така виставка.

Бондар Г. І. Сумщина і Вірменія: книга про дружбу : Вазген Балаян видав книгу "Вірменія і Сумщина: прекрасні прояви дружби"/ Г. І. Бондар // Ярмарок. - **2014**. - № 9 (27 лют.). - С. 3.

Вертій О. Посланець Арцаху : [Вазген Балаян у контексті вірменсько-українських та українсько-вірменських взаємозв'язків] / О. Вертій // Сумщина. - **2013**. - № 31 (7 серп.). - С. 20. ; 14 серп. - (№ 32). - С. 24.

Хвостенко Г. Звіт журналіста Балаяна / Г. Хвостенко // Сумщина. - **2011**. - № 100-101 (10 верес.). - С. 3.

Касаткина А. Человек, верящий в мудрость и доброту : [вийшла друком нова книга В. Балаяна "Журналістські замальовки"] / А. Касаткина // Панорама. - **2008**. - № 27 (2-9 июля). – С. А9.

Хвостенко Г. Незрадлива любов карабахця : вийшла нова книга Вазгена Балаяна "Україна - любов моя" / Г. Хвостенко // Сумщина. - **2007**. - № 77 (25 лип.). - С. 4.

Інтернет-ресурси

Балаян, В. Вертій О. Вивчення українсько-вірменських літературно-мистецьких взаємозв'язків [Електронний ресурс]. — Текст. дані. — Режим доступу:

<http://www.ukrlit.vn.ua/article1/1979.html> (Дата звернення: 01.01.17). — Назва з екрана.

Стаття збагатить знання учнів про вірменську історію, культуру та літературу, становлення і розвиток українсько-вірменських літературно-мистецьких взаємозв'язків.

Касаткина Алёна. Человек, верящий в мудрость и доброту [Электронный ресурс]: о Вазгене Балаяне // Панорама. Всі суми. — 2008. — 01 июля. — Текст. дан. — Режим доступа: <http://rama.com.ua/chelovek-veryashhiy-v-mudrost-i-dobrotu/> (Дата обращения: 01.01.17). — Загл. с экрана.

Вазген Балаян — журналіст, літератор, історик, педагог, краєзнавець, людина, яка багато знає про Україну, Сумщину і про свій рідний Карабах.

Вазген Балаян [Электронный ресурс] // ВКонтакте : Сумская армянская молодежная организация. — Текст. и фото дан. — Режим доступа: <https://vk.com/club40458771> (Дата обращения: 01.01.17). — Загл. с экрана.

Матеріал про лекцію Вазгена Христофоровича Балаяна на тему «Вірменська діаспора Сумщини».

Балаян Вазген. Тарас Шевченко и Микаел Наболян [Электронный ресурс] : 200-летию со дня рождения Т. Г. Шевченко // АзатАрцах : [сайт, Степанакерт, Нагорно-Карабахская Республика]. — Текст. дан. — 2013.

— 15 нояб. — Режим доступа:

<http://www.artsakhtert.com/rus/culture-and-sport/item/7615->

[%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81-%D1%88%D0%B5%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%B8-%D0%BC%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%B5%D0%BB-%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%8F%D0%BD](#) (Дата обращения: 01.01.17). — Загл. с экрана.

Эдуард Гарибян [Электронный ресурс] // Одноклассники : [сайт]. — Текст. и фото дан. — 2017. — 15 янв. — Режим доступа: <https://ok.ru/eduard.garibyan> (Дата обращения: 01.01.17). — Загл. с экрана.

15 января 2017 г. состоялась лекция в армянской общине г. Сумы, на тему "Армянская диаспора Сумщины" С докладом выступил Балаян

Вазген Христофорович, который рассказал о генерале Саркисе Согомоновиче Мартirosяне, почетном гражданине г. Сумы.

Балаян В. «Геннадій Петров — людина, яка відкрила мені Україну» [Електронний ресурс] : до 75-річчя краєзнавця-фольклориста, історика і громадського діяча з Сумщини // День. — 2011. — 3 черв. — Текст. дані. — Режим доступу <http://day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/gennadiy-petrov-lyudina-yaka-vidkrila-meni-ukrayinu> (Дата звернення: 01.01.17). — Назва з екрана.

200-летие Тараса Шевченко отметили на Майдане [Электронный ресурс] // Aspekty : [сайт]. — Текст. дан. — 10.03.2014. — Режим доступа: <http://aspekty.net/2014/200-letie-tarasa-shevchenko-otmetili-na-maydane/> (Дата обращения: 01.01.17). — Загл. с экрана.

В заходах, які проходили з нагоди дня народження Тараса Шевченка, відомий в Сумах письменник Вазген Христофорович Балаян читав «Заповіт» Кобзаря вірменською мовою.

Вазген Христофорович Балаян 06.04.2014 [Электронный ресурс]: краткое выступление В. Балаяна.— Видео. — Режим доступа <http://www.berimus.ru/klips/izvestnie-klipi/vazgen-hristoforovich-balajan-06-04-2014.html> (Дата обращения: 01.04.2017). — Загл. с экрана.

